Ålands landskapsregering

Asiakirjan nimi	Kirjeen nro
LAUSUNTO	310 Rk1a
Asian nro	Päiväys
ÅLR 2024/6379	23.9.2024

Viite
HE 71/2024 vp

Eduskunnan hallintovaliokunta

HaV@eduskunta.fi

Yhteyshenkilö
Rasmus Lindqvist
rasmus.lindqvist@regeringen.ax
018 25 193

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 308 §:n sekä eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Tausta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt maakunnan hallitukselta lausunnon hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 308 §:n sekä eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain 18 §:n muuttamisesta.

Ehdotuksella siirrettäisiin saavutettavuusvalvonta Etelä-Suomen aluehallintovirastolta Liikenne- ja viestintävirastolle. Saavutettavuusvalvonnan yksikön henkilöstö siirtyisi tehtävien mukana Liikenne- ja viestintävirastoon.

Esteettömyys- ja saavutettavuusvaatimusten valvonta keskitettäisiin yhteen viranomaiseen. Keskittämisellä pyritään mahdollistamaan viranomaisten toiminnan, kansalaisten oikeusturvan sekä talouden toimijoiden näkökulmasta parhaimman neuvonnan, ohjauksen ja valvonnan toteuttaminen. Tavoitteena on edistää saavutettavuutta koskevaan sekä esteettömyyttä koskevaan direktiiviin perustuvan valvonnan yhteentoimivuutta. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

Maakunnan hallitus on jo aiemmin antanut asiasta lausunnon ÅLR 2024/2062.

Toimivallan jakautuminen

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/2102 julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta (saavutettavuusdirektiivi) toimeenpanoa koskevaa lainsäädäntöä käsitellään maakunnan hallituksen Ahvenanmaan maakuntapäiville antamassa lakiehdotuksessa nro 27/2017–2018 sekä Ahvenanmaan

valtuuskunnan lausunnossa 4/19. Saavutettavuusdirektiivin toimeenpanon on katsottu kuuluvan maakunnan lainsäädäntövaltaan pääasiassa itsehallintolain 18 §:n 1, 2 ja 4 kohtien nojalla. Niissä säädetään lainsäädäntövallasta koskien maakuntapäivien järjestysmuotoa ja tehtäviä, maakunnan hallitusta sekä sen alaisia viranomaisia ja laitoksia, maakunnan virkamiehiä sekä kuntien hallintoa ja niiden viranhaltijoita.

Eräät niistä säännöksistä, jotka kuuluvat siihen maakunnan lainsäädäntöön, jolla toimeenpannaan saavutettavuusdirektiivi, kuuluvat valtakunnan lainsäädännön piiriin tai liittyvät valtakunnan toimivaltaan. Saavutettavuusdirektiivissä viitataan esimerkiksi verkkosivuja ja mobiilisovelluksia koskeviin saavutettavuusstandardeihin. Standardisointi kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan itsehallintolain 27 §:n 19 kohdan mukaan. Itsehallintolain 19 §:n 3 momentin mukaan maakuntalakiin voidaan yhtenäisyyden ja selkeyden vuoksi ottaa valtakunnan lainsäädännön piiriin kuuluvia säännöksiä, jos ne asiallisesti vastaavat valtakunnan lain vastaavia säännöksiä.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EU) 2019/882 (esteettömyysdirektiivi) puolestaan koskee monia Ahvenanmaan itsehallintolain oikeudenaloja. Lainsäädäntövaltakysymystä käsitellään maakunnan hallituksen Ahvenanmaan maakuntapäiville antamassa lakiehdotuksessa nro 29/2021-2022. Siinä esteettömyysdirektiivin implementointia koskevan lainsäädäntövallan todetaan olevan jaettu maakunnan ja valtakunnan välillä. Siksi maakunnan hallitus arvioi ehdotuksessaan, että tarkoituksenmukaisinta olisi toimeenpanna direktiivi hyväksymällä valtakunnan laki eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista (102/2023) niin sanottuna blankettilakina maakunnan lainsäädäntövallan puitteissa.

Näkemyksiä

Maakunnan hallitus totesi jo asiasta aiemmin antamassaan lausunnossa, että esityksessä on selvitetty perusteellisesti ja esimerkillisesti sen vaikutuksia Ahvenanmaalle. Ahvenanmaahan kohdistuvat vaikutukset koskevat pääasiassa maakunnan ja valtakunnan välistä sopimusasetusta, joka koskee tiettyjen hallintotehtävien hoitamista digitaalisten palveluiden saavutettavuutta koskevassa maakuntalaissa (landskapslag 2019:7 om tillgängliga webbplatser och mobila applikationer inom förvaltningen, saavutettavuuslaki).

Tasavallan presidentin eräiden saavutettavista verkkosivustoista ja mobiilisovelluksista hallinnossa annetun maakuntalain mukaisten tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaalla antamassa asetuksessa (294/2023) on säädetty tiettyjen saavutettavuuslaissa säädettyjen hallintotehtävien siirtämisestä Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta Etelä-Suomen aluehallintovirastolle. Aluehallintovirastolle on siirretty saavutettavuuslain 10 §:n 2 kohdassa tarkoitetut tehtävät siltä osin kuin ne koskevat kattavaa ja yksinkertaistettua valvontaa ja otoksin suoritettavaa teknistä valvontaa. Lisäksi aluehallintovirastolle on siirretty

saavutettavuuslain 10 §:n 3 kohdassa tarkoitettu Euroopan komissiolle raportoimista koskeva toimivalta.

Maakunnan hallitus katsoo, että valvonnan järjestämiseksi yllä mainitun sopimusasetuksen mukaisesti vaadittu yhteistyö aluehallintoviraston kanssa on toiminut erinomaisesti. Ehdotettujen lainmuutosten myötä sopimusasetuksessa määrätyt valvontatehtävät on tarpeen siirtää Liikenne- ja viestintävirastolle. Ehdotuksen mukaan tavoitteena on se, että laadittu valvontamalli säilyisi nykyisellään siten, että nykyinen asetus kumottaisiin ja korvattaisiin uudella asetuksella. Uusi asetus astuisi voimaan samaan aikaan kuin ehdotetut lainmuutokset.

Maakunnan hallitus kannattaa nykyisen valvontamallin säilyttämistä. Valtiovarainministeriö ja maakunnan hallitus ovat yhdessä valmistelleet korvaavaa sopimusasetusta. Ehdotus korvaavaksi sopimusasetukseksi on annettu oikeusministeriölle.

Ministeri Ingrid Zetterman

Oikeudellinen asiantuntija Rasmus Lindqvist